

NAQQIUT

Siunnersuut 10. maj 2016-imeersoq taarserpaa
(Makku naqqiutigineqarput. Kukkunersiuiinnermi naqqiutit ilassutillu annikitsut)

Inatsisartut Suleriaasianni § 33 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqqummiunneqarpoq:

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2016

Saqqummiussissut

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalackersuisoq)

Siullermeenera

Upernaakkut ataatsimiinnermi matumani Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarummik saqqummiussisoqassasoq § 31, imm. 3-4-mi allassimavoq. Qitiusutut aningaasartuuteqarfigalugit isertitaqarfigalugillu suliaqarfimmi ataatsimi imaluunniit arlalinni aningaasaqarnikkut suliarisatigullu allanngoriartornernik misissueqqissaarinerit nalunaarutip imarissavai.

Aningaasaqarnermi ukiuni pingasuni kinguariartorneqareertoq akit allanngoriartornerat ilorraap tungaanut saappoq. Soorunami iluarisassaavoq, piffissamili akit allanngoriartorneri pitsaasut inuiaqatigiinni akuuffigisatsinni iluserisatigut piffissamilu sivisuumi ajornartorsiuterujussuit iluarsinissaannut isumalluutunik atuinissamut tunngatillugit uninnganiarfiuinnassanngillat.

2015-imi BNP-mi 2,7 %-imik aamma 2016-imi 2,9 %-imik siuariartortoqassasoq Aningaasaqarnermik Siunnersuisoqatigiit 2015-imi nalunaarusiaminni naatsorsuutigaat. Kingornatigut ilaatigut Pinngortitaleriffimmit raajat pillugit siunnersuineq ilorraap tungaanoortoq takkuppoq. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisut raajanik pisassat amerlisippaat, tamanna 2016-imi siuarsarnermik suliffeqartitsinermillu sulii aallartisaasinnaalluni. Taamaattumik 2015-imi septembarimi Aningaasaqarnermik Siunnersuisoqatigiit missiliuutigisaannut naleqqiullugu 2016-imi siuarsarnek annertunerusinnaavoq.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2016 nutaatut piviusutut iluarsiiisutaasinnaasunik arlalinnik imalimmik piffissamut ungasissumut tamarmiutitatut pilersaarut imaqarpoq, ima taaguusissallugu aalajangiussatsinnik: *"Napatitsinissamut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarut"*.

Pilersaarutip taassuma nunami aningaasaqarnerup ilorraap tungaanoortumik aalaakkaasumillu ineriartorfimmut, piffissamut sivisuumut atasinnaallunilu siunissamut tunngatitamik aningaasaliinissamut periarfissiisumik aalaakkaassuseqartumut isernissaa qulakkiissavaa. Tamatuma saniatigut ukiuni takkuttussani aallartisagassaminnik Naalakkersuisut pilersaarutigisaannik pilersitassanik Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut immikkut ittumik sammisanik imaqarpoq. Taamaattorli 2016-imut nalunaarut siusinnerusumut naleqqiullugu allaanerusutut ilusilersorneqarpoq, soorlulusooq annertunerullunilu piffissamut sivisunermut tunngasuulluni.

Naatsorsueqqissaartarfimmit innuttaasunut kisitsisit kingulliit takutippaat aallaraneq aarleqqutissaanngitsoq, piviusuorli. Ukiuni 20-ni 2016-inngulernerani innuttaasut amerlassusaat appasinnerpaavoq. Tamanna ataatsimoorullugu allanngortissavarput. Allanngoriartornermut akisussaaffimmik tigusinissamut, inuiaqatigiinnut tunngasunik unammillerfissanut annertuunut piffissamut ungasissumut atasinnaasunik iluarsiissutit nassaariniarnerannut annertunerusumik ataqatigiinnermut, aammalu nunami innuttaasunut, inuusuttunut utoqqarnullu isiginniffissaqartumik nammineq napatinnerusumik aningaasaqarnermik pilersitsinissamut piffissanngorpoq.

Napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarut marloqiusamik siunertaqarpoq, tassa iluarsaaqqiinerit aqutigalugit aningaasartuutunik annikillisaaneq, aamma siuarsaasutut aningaasaliinerit pilersitsinerillu, aqummik piviusorpalaartumik makkununga nassuiaasut:

- 2030-mut pisortat aningaasaataanni (Namminersorlutik Oqartussat kommunillu ataatsimoortillugit) piffissamut ungasissumut oqimaaqatigiissitsinerup anguneratigut siunissami atugarissaarnerup qularnaarnissaa, naak piffissap nalaani innuttaasuni allanngoriartortoqarnera pissutigalugu malunnartumik amerlanerujussuit pilersornissaannut ikinnerulertoqassagaluartoq, aamma
- Nunami annertusisamik siuarsarnej ineriartornerlu aqutigalugit, pingaernerutillugu namminersortutut suliaqarfiusumi siuarsarnikkut innuttaasunut siunissami atugarissaarnerup qularnaarnissaa, aamma inuussutissarsiutit ilusaata assigiinngiiaartup ineriartortinnissaa, taamaalillutik inuiaqatigiit aalisarnermi ineriartornermit illuinnaasiortumik pisariaqartitsinnginnerulersinneqassammata.

Napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarut Kalaallit Nunaata aningaasaqarnermigut nammineq napatinnerulernissaa, aammalu piffissap ingerlanerani naalagaaffimmit tapiissutinik pisariaqartitsiunnaarnissaa pillugu pingaernerutitatut anguniakkamik tunngaveqarpoq.

Napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarut iluarsaaqqinnermi sammivinnut tullinnguuttunut sisamanut immikkoortinneqarpoq:

1. Ilinniarsimassutsip qaffasissusiata annertusinera.
2. Siuariartorneq siuarsarlugu aamma arlariinnik sammivilimmut aningaasaqarnermut allanngortitsineq
3. Pisortat ingerlataqarfiinik nutarterineq

4. Atugarissaarnermi pisartagarisat, akileraartarnikkut aaqqissugaaneq inissiaqarnermullu tunngasut iluarsaaffiginerisigut imminut pilersorsinnaanerup qaffannera

Iluarsaaqqinnermi sammiviit sisamat periusissianik immikkoortortanullu pilersaarutininik akuersissutigineqareertunit arlalinnit ilaqarput pingaarutilinnik. Ilanngutissapput ilaatigut naalakkersuisoqatigiinnissamik isumaqatigiissummit aallaavilittut ilanngussat, aamma inassuteqaatit assigiinngitsut siunnersuutillu nutaat, isertitat aningaasartuutillu akornanni ammanermik matuseqataasussat, kiisalu siuarsarnermik suliffeqartitsinermillu pilersitsisussat. Taamaalilluni napatitsinissamut siuariartornissamullu pilersaarut ukiuni takkuttussani politikikkut anguniakkanik aqutsinermi annertuumik pingaaruteqarnissaa anguniarneqarpoq.

Tamanna aamma pisariaqarpoq, piffissamut ungasinnerusumut isertitat aningaasartuutillu akornanni ammanermik matusinissamut pilersitat akuerisaareersut naammassannginnerat aningaasaqarnikkut siumut ulluliinerit takutimmassuk. Taamaattumik napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarutit piffissamut ungasissumut aningaasaqarnikkut oqimaaqatigiissitsinissaq qitiusorpiap ilagaa.

Tamakku saniatigut pilersaarut tunngavigisassanik akimuisunik, napatitsisunik makkuninnga tunngaveqartitaavoq:

- *Piujuartitsineq*
- *Annertusisamik imminermik pilersugarineq*
- *Namminersortut aningaasaliissutaannut sinaakkutissat pitsaallutillu aalaakkaasut*
- *Suliassanik iluarsiisarneq tamanik isiginnillunilu sunniuteqarluartoq*
- *Ataatsimoorfiusumi ilaasutut sumiiffik alliartorfigissallugu kajungernartoq*

Taamaalilluni aningaasaqarneq iluserisatigullu pissutsit pillugit politikikkut oqallinnissamut napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarut kaammattuuteqaannangilaq. Aammali maannakkut inuiaqatigiinni ineriartornissap qanoq kissaatiginerlutigu, aammalu inuiaqatigiinni ineriartornermut pingaarnertut anguniakkat pillugit oqallinnissamut kaammattuuteqarpoq.

Napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarut tamanna ilutigalugu arlalitsigut piviusunik imaqarpoq. Maannakkut ukiunilu takkutilersuni politikikkut aalajangiussassat ajornakusoortut aalajangiunneqassapput, pingaarnersuisoqassaaq imaannaanngitsunik, aammalu iluarsaaqqinnermik suli amerlanernik, piviusuni atuussinnaasunik naammassinnittoqassalluni.

Iluarsaaqqinnermi sammiviit sisamat tamarmik imminnut ataqatigiillutillu tapersersortuupput.

Tamakku ilutigalugit iluarsaaqqinnermi sammiviit naleqqusaanissamut, suliamik aaqqissuuseriaatsinik nutaanik, aammalu piginnaasaqassutsip inissisimaffianik qaffariartitsinissamik piumasqaateqarput. Akileraartarnermi artukkeriartornermut aamma

atugarissaarfimmi ikiorsiissutini annertusisamik artukkiinermut nunamillu qimatsisarnernut piviusumik aarleqqutaasut ingalanniarlugit taamatut ittunik iliuuserisat pisariaqartuusutut naatsorsuutigisariaqarput.

Ilinniarsimassutsip qaffasissusiata annertusinera

Inuit tassaapput nunatta isummalluutaani pingaarnepaat. Tamanna ilaatigut ilinniagaqarnermik isumaginninnermillu suliassaqaqfinni iliuutsini takuneqarsinnaasariaqarpoq. Siunissami ikinnerusut amerlanerusut pilersortussaassavaat. Taamaattumik ataatsimoorfimmu innuttaasuni tamani sapinngisamik annertunerpaamik inuit ataasiakkaat isumalluutiminnik nukissaatiminnillu ilapittuuteqarnissaat pingaartupilussuovoq.

Ukiorpassuarni inuusuttut amerliartuinnartut ilinniagaqarnermik aallartitaqartarnerat nuannaarutigalugu paasisinnaavarput. Aammali meeqqat atuarfiata kingorna inuusuttorpasuit toqqaannartumik ilinniagaqalinninnerat ajoraluartumik paasisarlutigu. Taamaattumik ilinniagaqarfiup pingaartuutinnissaa suli annertuumik pisariaqarpoq.

Suli amerlanerit ilinniakkamik naammassinnittarnissaat, taamaalillutillu imminnik ilaqtaminnillu pilersuinissamut pitsaannerusumik periarfissaqalernissaat Naalakkersuisut sulissutiginiarpaat. Sammisani pingaarnepaaq tassaassaaq atuarfiup tunngaviusup pitsanngorsarnissaat, aammalu amerlanerit inuusutissarsiummut piginnaalersitsisumik ilinniagaqalernissaat. Tassaavoq pingaarnepaatillugu nunami namminermit suliassarisaq.

Siuarsartitsineq aamma arlalinnik sammiveqartumik aningaasaqarnermut ikaarsaariarneq

Inuiaqatigiinnut atugarissaartunut akuuffigisatsinnut tunngavigisaq aalajangiisoq tassaavoq namminersortutut suliaqarfik annertunerullunilu nukittunerusoq. Aalisarnermik suliaqarfiusumi siuarsarneq suliffeqartitsinerlu taamaallaat pilersinneqassanngillat, suliaqarfiusunili arlalinni, taamaalilluni aalisarnermi akit annertussutsillu nikerartarnerinut Kalaallit Nunaat attortiannginnerulissammat.

Inuusutissarsiorfimmi ineriartuaarneq pisarialik imminermik takkukkunnanngilaq. Taamaattumik nunami oqimaaqatigiinnerusumik ineriartortitsineq qularnaarniarlugu inuusutissarsiutini napatitsisuni amerlanerit ingerlatsisoqalissaaq, taamaalilluni tamanna ilutigalugu suliffeqartitsinermit aningaasaqarnikkullu suliarisani annertuumik nikeriartarnernut aarleqqutaasumik annikillisaasoqarluni.

Atlantikup avannaani nunat sanilerisagut qimerloorutsigit ingammik aatsitassarsiorfimmi takornariartitsinermilu inuusutissarsiorfiit ineriartornissaannut Kalaallit Nunaata atunngisanik neriunartuuteqarnera qularutissaanngilaq. Neriunartuut tamanna atorniarlugu inuusutissarsiorfimmu unammillersinnaasunik sinaakkutissatut atugassiat qulakkiissavagut, aammalu nunami attaveqarfiusuni aningaasaliissalluta. Taamaattumik aamma Kalaallit Nunaata unammillersinnaassusaa assersuussinnaassavarput, tassanngaanniillu iliuuseqarluta.

Pisortani suliaqarfiusup nutarsarnera

Siunissami ikinnerusut amerlanerusunik pilersuiffissaani pisortani suliaqarfiusup alliaartussannginnera pisariaqarpoq, paarlattuanilli sunniuteqarluarnerussaaq. Pisortani

suliaqarfiusup sunniuteqarluarnerulernissaanut nutarsarnissaanullu iliuuseqarneq arlalinnik siunertaqarpoq. Ilaatigut innuttaasut iluaqutissaannik atugarissaarnermi ikiorsiissutinik angusaqarfiuniartunik qulakkeerinnissaaq, ilaatigullu namminersortutut suliaqarfiusup ineriartortinnissaanut sinaakkutissat pitsanngorsarnissaanut aningaasanik atugassiissuteqarsinnaassaaq. Tassuunakkut inuiaqatigiinni suliffinnik ataavartunik annertusisamillu atugarissaarnermik pilersitsisoqarsinnaassaaq.

Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akornanni suleqatiginneq sakkortoq, kiisalu pitsaasumik suliassanik agguataarineq inuiaqatigiit ajornartorsiutaasa pingaarnerpaat iluarsiiyiginissaannut, aammalu innuttaasunut iluaqutaasunik tamanik sammivilinnik piffissamilu sivisuumi atasussanik iluarsiiissutinik qularnaarinissamut aamma kinguaariinnut takkuttussanut atugarissaarnerup qularnaarneranut aalajangiisutut pingaaruteqarput. Atugarissaarfinni pingaarutilinni tamani siusissukkut, pinaveersaarsumik iliuuseqarneq akilersinnaavoq, inunnut aamma aningaasaqarnermut. Manna tikillugu tamatumunnga pikkorippallaarsimanngilagut.

Isumalluutinik atuinermik iliuutsinillu pitsaanagerusumik aqutsineq, kiisalu tamanik takuneqarsinnaasumik pilersaaruserneq annertusiartuinnartumik pingaaruteqariartorput.

Missingersuutit naatsorsuutillu pillugit inatsisip nutaap aalaakkaasumik aningaasaqarnikkut ineriartornermut sinaakkutissanik isumannaarissaaq, tamannalu peqatigalugu pisortani suliaqarfiusumi pingaarnersiukkanut pisarialinnut sinaakkutissanik pilersitsissalluni, taamaalillunilu politikkikkut aningaasaqarnikkullu aqutsinermut pitsaanagerusumik tunngavissiissalluni.

Atugarissaarnermi ikiorsiissutit, akileraartitsisarfik ineqarnermullu suliassaqarfiup iluarsaaqqinnerisigut annertusisamik imminik pilersugarineq

Iluarsaaqqinnerit imminik pilersugarerusunermik pilersitsinissaat Naalakkersuisut anguniagaraat.

Tamanna peqatigalugu siunissami iluarsaaqqinnerit namminersortoqarfimmi siuarsarnermik tapersersuisapput, aningaasaliisarfirmillu pitsaasumik tunisissalluni, innuttaasunit ataasiakkaanit, namminersuutigalugu inuussutissarsiorfimmit imaluunniit avataaniit aningaasaliinerit sulluunniit pineqaraluarpata.

Imminik pilersugarinissamut pitsaanagerusunik sinaakkusiiniarlutik Naalakkersuisut pilersitat katillugit 20-it saqqummiuppaat. Pilersitat kikkut tamarmik ilapittuuteqarlutillu innuttaasut ataasiakkaat inuunerminni atugarisaasa pitsanngorsarnissaannik naalakkersuisoqatigiit isumaqatigiissutaata anguniagaannik aallaaveqarput. Akileraartitsinermik atugarissaarnermullu aaqqissuussaq imatut ilusilersussaaq sulineq akilersinnaassalluni, pisortaniillu atugarissaarnissamut ikiorsiissutit innuttaasunut pisariaqartitsinerpaanut tunniunneqartassallutik. Saqqummiussinermi matumani pilersitat 20-it tamarmik oqaluttuarinissaat sivisuallaassammat ilaannanngui oqaluttuarissavakka. Suliffeqarnermi ilanngaateqartitsinikkut Naalakkersuisut innuttaasunut ataasiakkaanut suliffeqarneq kajungernerulersinniarpaat. Aamma piitsunnngornissamut nakkartoorfiusinnaasunik

Naalakkersuisut akiuniarput, ilaatigut pisortat ikiorsiissutaasa assigiinngitsut sunniivigeqatigiinneranni ajornartorsiutinik iluarsiiisuteqarnikkut.

Isumaginninnermi, akileraartarnermi inissiaqarnermilu suliassa qarfirmi iluarsaaqqinnerit ataqatigiissillugit isiginiarnissaat pisariaqarluinnarpoq. Suliassa qarfiit taakku pingasut iluini iluarsaaqqinnerit ataqatigiissaarneqassapput, taamaaliornikkut allannguutit assigiinngitsunut sammivilernissaat pinaveersaarnerlugu, taamaattumillu kissaatigineqartut inernerisassaq pissanngimmat.

Iluuserisaq ataqatigiissitaq

Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut imminik napatikkiartuaarnerulernissaa, Danmarkimit tapiissutinik pisariaqartitsiunnaariartornissaa, kiisalu naalagaaffimmit suliassanik nutaanik tigusinissaa pillugit anguniakkanik attassisoqassappat napatitsinissamut siuariartornissamullu pilersaarummi qitiusutut ilaasut arlaannik iluseqartillugit naammassineqartariaqartut Naalakkersuisut isumaqarput. Piffissamut ungasissumut tulluurtumik isertitat aningaasartuutillu akornanni oqimaataqatigiinnermik, 2030-p tungaanut pisortat aningaasaataanni sinneqartoorteqarnertalimmik pilersitsisoqarsinnaasooq pilersaarutip takutippaa.

Soorunami Naalakkersuisutulli innuttaasunut piffissamut ungasissumut aningaasaqarnikkut attassisinnaassutsimik toqqissisimanermillu pilersitsinissamik soqutiginnittunik kikkunnik tamanik politikikkut oqaloqatiginninnissaminnut Naalakkersuisut piareersimapput. Minnerunngitsumik Inatsisartuni ilaasortanik suliffeqarfimmilu illua'tungerisanik. Napatitsinissamut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarutip kissaatigisanik inerniliussanik tunniussaqaarnissaanut pingaarutilittut tunngavigisaq tassaavoq siunnersuutinik aningaasartuuteqarfiusunik siunnersuut taamatut ittoq qanoq aningaasaliiffiginissaannik siunnersuummik ilaqartinnissaannik piunasaqaateqarneq. Assingatullu piunasaqaatitut atuuttariaqarpoq Napatitsinissamut siuariartortitsinissamullu pilersaarummi aningaasaqarnermik siuarsarnermillu attassisinnaasumik pilersitsinissamut ilapittuissagaluartunik siunnersuutit piviusunngortissannginnerannut kissaateqarnerit minnerpaamik assinganik ilorraap tungaanut sunniuteqartunik siunnersuutinik allanik ilaqartinneqartassasut. Inatsisartuni, Naalakkersuisuni imaluunniit kommunini inissisimaffeqaraluartunik akisussaaffik tamanna politikerinut akisussaaffilinnut tamanut nammatassaavoq. Taamatutaaq tunngavigisamik tassannga suliffeqarfimmi illua'tungerisanik oqaloqatiginneq tunngaveqartariaqarpoq.

Taamatut oqaaseqarlunga Inatsisartunit suliareqqitassanngorlugu Napatitsinissamut Siuariartortitsinissamullu Pilersaarummik nalunaaruteqarneq tunniuppara.

Ilanngussaq

Iluarsaaqqinnernit isertitat